books2ebooks.eu

Björnram, Claes Anders

Underrättelse om medicinska nyttan af en jordart som finnes på ön Malta./(Clas Anders Björnram.) Stockholm, tryckt hos Johan Hörberg, 1826.

Stockholm
1826

e-böcker från ditt bibliotek av
eBooks on Demand

digitaliserad av
Kungliga Biblioteket
National Library of Sweden

EOD – Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 10 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
- Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
- Skriv ut enstaka sidor eller hela boken.
- *Sök*: Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
- *Klipp & klistra*: Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).

Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkoren på svenska: http://books2ebooks.eu/odm/html/nls/sv/agb.html

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 30 bibliotek från 12 europeiska länder denna service.
Mer information finns tillgängliga via http://books2ebooks.eulla boken.

- http://search.books2ebooks.eu/

BJÖRNRAM, C. A.

So. Saml.
Med. Farm.
(Pr.)
o
1700 - 1829

Underrättelse

om

Medicinska nyttan af en Jordart

som

finnes på Ön Malta.

Stockholm.
Tryckt hos Johan Hörberg, 1826.

KONGL. BIBLIOTHEKET STOCKHOLM

BIBLIOTECA PUBLICA DE PORTO

Ehuru jag förutser att hwad jag nu ämnar tillkännagifwa, af många torde anses såsom en förwillelse, emedan det utan twifwel måste förefalla hwar och en otroligt, att den uppgift jag nu meddelar i wår upplysta tid ej förut blifwit känd och begagnad, så wida någon werkelig nytta för densamma ligger till grund, kan jag dock ej undandraga mig att, med anledning af min erfarenhet, berätta följande händelse, oaktadt den till sine omständigheter måste anses besynnerlig, hwarföre jag önskar att densamma måtte owäldigt granskas af någon fördomsfri och kunnig läkare; men sanningen af hwad jag berättar bör ej dragas i twifwelsmål, emedan jag ej af någon orsak har anledning att icke med den fullkomligaste noggranhet framställa werkeliga förloppet och endast ledd af mine önskningar för menskligheten wäl, anser jag såsom en owilkorlig skyldighet att underrätta om hwad jag tror kunna blifwa lika gagnande för alla andra, som för mig.

Men till ett rätt bedömmande af ofwanberörde händelse fordras kännedom af de omständigheter som dermed äga närmaste gemenskap, och i sådant afseende nödgas jag i korthet lemna underrättelse om den del af min lefnad som föregick densamma och dermed står i närmaste förhållande.

År 1799 i Januari månads slut blef jag wid nära sexton års ålder inskrifwen såsom Studerande wid Kongl. Universitetet i Upsala, der jag beständigt wistades till år 1801 om Sommaren eller Wår-Terminens slut. Under denna Ungdoms-tid, så wådlig för en wäxande yngling med häftiga paßioner och liflig inbildningskraft, förstörde jag min helsa genom en utswäfwande sinnlighet, så att jag wid min afresa från Upsala till Stockholm sistberörde tid war i hög grad försvagad; men sådant oaktadt kunde jag, hänförd af mine paßioner, ej afhålla mig från sinnlighetens dageliga utbrott, hwaraf naturliga följden war att jag till ytterlighet widkändes de wanliga sympthomerna deraf. Efter några månaders wistande i Stockholm afreste jag jemte framlidne Häradshöfdingen Henric Gerhard Ronander, som då nyligen blifwit utnämnd till Domare i Swenska Provincen Norra Helsingeland, till Staden Hudikswall i samma landsort dit jag ankom mycket sjuklig, hwilket fortfor i trenne månaders tid, då jag på följande owanliga sätt blef förhulpen till den bästa hälsa, som, oaktadt jag ej wårdat densamma, hittills oafbrutet fortfarit och ännu fortfar förenad med goda kroppskrafter.

Jag yppade min belägenhet för då warande Stads-Läkaren i Hudikswall, framlidne Doctor Andberg, ehuru utan förhoppning om hjelp då jag kände orsaken till min sjuklighet. Han sade mig att hjelp ej war omöjlig och att jag behöfde i sådant afseende endast intaga den medicine han för mig skulle tillreda och den jag erhöll efter några dagars förlopp.

Denna medicine, förwarad uti en flaska af halft qwarters rymd, bestod af ett flytande ämne af ej widrig smak, som enligt tillsägelse intogs till lika qwantitet tre morgnar efter hwarandra innan annan förtäring skett; werkan deraf war lika lycklig och gynnande som hastig, emedan jag redan inom sjorton dagars förlopp kände min hälsa i betydligaste mohn förbättrad och inom twänne månaders slut war jag ej allenast fullkomligt frisk, utan mine kroppskrafter hade äfwen i samma mohn tilltagit, och mitt utseende war till min fördel så förändradt, att jag derigenom wäckte alla bekantas förundran; denna lyckliga förbättring förändrades ej, ehuru mitt lefnadssätt förblef detsamma som förut och min hälsa har, såsom jag redan nämnt, sedermera alltid warit oförändrlig, med undantag af några efter flere års förlopp inträffade tillfällige sjukdomar, från hwilka jag snart tillfrisknat.

En så förwånande och owäntad werkan kunde ej undgå att wäcka min önskan att känna orsaken dertill. I sådant ändamål sökte jag att tillwinna mig Herr Andbergs wänskap och förtroende, hwaruti jag äfwen lyckades; men fåfängt sökte jag flere gånger att af honom utforska hemligheten af denna medicins composition, hwarom han dock slutligen lemnade mig följande upplysning, hwilken jag meddelar sådan jag den af honom erhållit, i det närmaste med hans egna ord:

"Den owanliga werkan af den medicine jag gif-
"wit, härleder sig egentligen och nästan endast från

"en till utseendet hwit sten- eller jordart om hwilken "få Läkare äga kännedom, men hwars ofelbara och "stora nytta jag erfarit så wäl genom eget bruk, som "anwändandet deraf till andras hjelp. Denna sten- "eller jordart, som noga bör skiljas från den stämp- "lade jordart Apothekare wanligen sälja under namn "af Terra Sigillata, omtalas äfwen af Herr Paul "Brydonne i deß resa genom Ön Malta och Sici- "lien år 1770, och finnes på Ön Malta i en Grot- "ta kallad St. Pauls Grotta, ej långt från Citta "Vecchia men kan såsom till sin werkan okänd högst "sällan fås från Apotheken. Säkrast är att den an- "wändes af någon skicklig Läkare, men af Lungsigtige, "Nerfswage och dem som genom en utswäfwande "lefnad förstört sin hälsa kan densamma, då någon "tillfällig sjukdom ej inträffat, med säker nytta begag- "nas om den pulveriserad eller fint sönderstött till li- "ten qvantitet eller ungefärligen ett theskedblad inta- "ges i ett jungfrumätt Rhenskt eller godt Franskt "win; men will man åstadkomma en kraftigare wer- "kan så tillägges ett jungfrumätt af någon friskt men- "niskas blod, som nyligen blifwit aftappad; derefter "omsqwalpas denna enkla composition, hwilken intages "på sätt förut är nämnt, de trenne nästföljande da- "garne efter tillredningen deraf."

Sådan förmälte Herr Andberg den medicine wara, hwilken så lyckligt förbättrat min hälsa. Jag har anfört hans underrättelse derom sådan han mig den meddelat och försäkrar heligt, att jag densamma hwarken något fråntagit eller tillagt, och hwad jag i öfrigt berättat är lika enligt med sanningen. Jag

önskar att någon skicklig läkare måtte i detta afseende anställa noggran undersökning genom analys af i fråga warande jordart och resultatet af deß granskning upplyser då rätta förhållandet; men emedlertid kan jag ej frångå den öfwertygelse jag genom egen erfarenhet erhållit, hwarföre jag, som oaktadt all anwänd nödig kostnad förgäfwes sökt att bekomma meranämnde jordart, har welat genom ett allmänt kungörande af deß nytta gifwa någon i detta afseende mera lycklig, anledning att förskaffa sig densamma, och anför i samma ändamål följande först för twänne år sedan till min kunskap komne utdrag af

Encyclopädisches Kaufmanns-Lexicon von Prof. C. G. Ludowici. Leipzig 1799, pag. 518.

Maltheser-Erde oder weiße gesiegelte Erde, St. Paulus Erde, Lat. Terra Melitea oder Melitensis, Terra St. Pauli, Franz. Terre de Malte, oder Terre Sigillée, und Terre de St. Paul, ist eine thonige, harte und rauhe Erde, die etwas in das aschgraue fällt, und in der Insel Maltha in einer Gattung von Höhlen nahe bey der Stadt Maltha gefunden, sodann in Täfelchen formirt, und mit verschiedenen Figuren, besonders mit dem bilde des heiligen Apostels Paulus mit einer Schlange, bedrückt oder gesiegelt wird, daher sie auch die letzte von den vorhin angeführten Benennungen hat. Sie soll wider den Gift gut und zugleich eine Herzstärkung seyn. Man macht daher allerhand Gefäße daraus, von denen man glaubt, daß sie dem Weine oder dem Waßer, so aus demselben getrunken wird, eine gift-

treibende und herzstärkende kraft mittheilen. Bey uns ist diese Erde selten im Gebrauch, und man findet sie daher nur bey sehr wenig Droguisten und Apothekern, und die daraus verfertigten Gefäße bekömmt man bey uns noch weniger zu Gesichte.

Åbo den 1 December 1826.

Clas Anders Björnram.

books2ebooks.eu

www.books2ebooks.eu

e-böcker från ditt bibliotek av

eBooks on Demand

digitaliserad av

Kungliga Biblioteket

National Library of Sweden